

Evoluția principalilor indicatori macroeconomici din economia românească în perioada 2020-2021

1. Evoluții macroeconomice în primele nouă luni ale anului 2020

Conform datelor publicate de Institutul Național de Statistică (INS), economia românească a consemnat o scădere a volumului activității cu 4,6% (serie ajustată sezonier) în primele nouă luni ale anului curent comparativ cu perioada corespunzătoare din 2019. Evoluția trimestrială a produsului intern brut în anul 2020 a fost puternic influențată de criza sanitară.

Trimestrul I a debutat cu evoluții favorabile în multe domenii (construcții, servicii pentru întreprinderi, comunicații, etc.), activitățile economice fiind, într-o mică măsură, influențate de declașarea stării de urgență începând cu a doua jumătate a lunii martie. Drept urmare, creșterea economică din primul trimestru a fost una pozitivă, produsul intern brut majorându-se cu 2,4% față de aceeași perioadă din anul 2019. Efectele pandemiei cauzată de virusul Sars-Cov 2 s-au resimțit puternic în cel de-al doilea trimestru, după care economia s-a poziționat pe un trend pozitiv în ritm trimestrial.

Declararea stării de urgență a venit cu unele măsuri administrative care au condus la închiderea activității în unele domenii, în special a serviciilor pentru populație, a celor culturale și recreative, a celor din domeniul hotelurilor și restaurantelor, etc. înregistrându-se contracții semnificative. De asemenea, desfășurarea activității în regim de telemuncă, limitarea circulației, impunerea distanțării fizice, au condus la reducerea volumului de activitate pentru anumite categorii de servicii (cele pentru întreprinderi, transporturi, etc.). Dintre acestea, cele mai puternic afectate au fost turismul și transportul aerian ca urmare a carantinei impuse de autorități la nivel național și global. Sectorul industrial a fost, de asemenea, afectat, ca urmare a unei cereri externe diminuate. Domeniile care au continuat cu evoluții pozitive și în această perioadă au fost construcțiile, cele din domeniul IT, precum și cele din domeniul administrației publice – acestea din urmă, ca urmare a măsurilor luate de guvern pe fondul amplificării activității în domeniul sănătății. Toate acestea au făcut ca reducerea produsului intern brut, în trimestrul II 2020, să fie una semnificativă (-10,3%) comparativ cu același trimestru din anul anterior.

Pe ansamblu, în semestrul I 2020, produsul intern brut a înregistrat o scădere în volum de 4,5% pe serie brută și de 3,9% pe serie ajustată sezonier, ca urmare a contracției valorii adăugate brute din industrie (-14,1%, cu o contribuție de -3 pp) și din agricultură (-6,7%, cu o contribuție de -0,1 pp). Sectorul serviciilor s-a redus moderat în această perioadă, cu 1,5% față de semestrul corespunzător din anul anterior, reprezentând o contribuție de -1,0 puncte procentuale. În cadrul acestora sunt de remarcat evoluțiile pozitive din „informații și comunicații” cu o creștere de 12,4%

(și o contribuție de 0,7 pp), și administrație publică cu 1,6% (contribuție de 0,2 pp). Cea mai drastică scădere s-a înregistrat în ramura „activități de spectacole, culturale și recreative” a cărei reducere a fost de 26,3%, iar contribuția acesteia la dinamica PIB a fost una semnificativă (-1,0 pp).

Criza sanitară s-a prelungit în trimestrul al treilea, ceea ce a presupus introducerea stării de alertă, menținută pe toată perioada. Măsurile restrictive s-au relaxat, dar reluarea activității s-a făcut în mod treptat și limitat (în special în acele locuri în care se impunea menținerea distanțării fizice). Trimestrul III a fost caracterizat de un proces de recuperare, vizibil la nivelul fiecărui sector, excepție făcând agricultura, care a cunoscut o contracție semnificativă de peste 25%, cauzată de seceta prelungită din acest an. Impactul negativ din sectorul agricol a redus din amplitudinea recuperării restrângerii economice, rezultatele statistice indicând o scădere a produsului intern brut cu 6% față de trimestrul similar din 2019, față de numai circa - 3,5 % dacă nu ar fi fost luată în calcul agricultura.

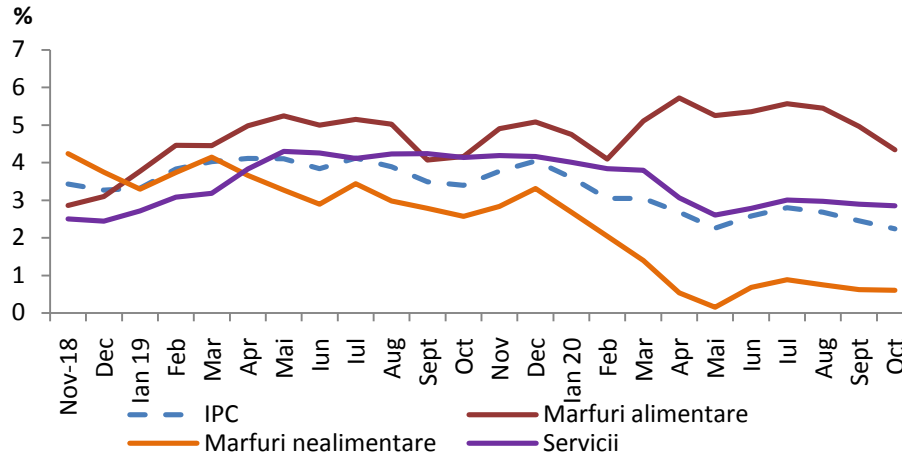
Sectorul a cărui activitate a continuat cu ritm ascendent susținut și în perioada pandemiei a fost cel al construcțiilor, ceea ce a însemnat o contribuție la creșterea reală a PIB de cel puțin 0,5 puncte procentuale în primele 9 luni ale anului, după o majorare a valorii adăugate brute cu 15,6% în primul semestru față de perioada corespunzătoare din 2019, și de cel puțin 8,8 % în trimestrul III.

Pe latura cererii, consumul privat a înregistrat o reducere de 5,3% comparativ cu semestrul I din 2019 (-3,5 pp), cu o influență nefavorabilă resimțită din zona serviciilor pentru populație (-21,9%). Totodată, măsurile impuse de criza sanitară au determinat suplimentarea cheltuielilor pentru sănătate și a celor sociale efectuate în vederea limitării răspândirii virusului COVID 19, ceea ce a condus la o creștere cu 11,6% a consumului colectiv efectiv al administrației publice în semestrul I 2020, contribuția acestuia fiind una notabilă (+1,2 pp).

Investițiile în infrastructură și cele din sectorul rezidențial realizate în prima jumătate a anului au condus la majorarea formării brute de capital fix cu 6,1% comparativ cu semestrul I 2019, contribuind cu 1,2 puncte procentuale la creșterea PIB. În același timp, variația stocurilor a înregistrat o contribuție negativă de 1 punct procentual. La aceasta s-a adăugat contribuția negativă a exportului net de 2,2 puncte procentuale ca un rezultat al reducerii cu 15,0% a exportului de bunuri și servicii, în timp ce importurile de bunuri și servicii au înregistrat o scădere inferioară, respectiv de 9,6%.

Inflația anuală a continuat traiectoria descendentă manifestată încă din prima parte a anului, ajungând în luna octombrie la un minim de 2,24%. Reducerea ratei inflației a avut loc în condițiile unei contracții a cererii interne, a căror efecte au fost atenuate parțial de o depreciere a monedei naționale față de euro în medie de 1,88%. Încetinirea ratei inflației din ultimele luni a fost determinată de scăderea prețurilor legumelor și fructelor pe fondul unei oferte în creștere, dar și de menținerea relativ constantă a prețurilor combustibililor.

Figura 1. Evoluția ratei anuale a inflației

Sursa: CNSP; prelucrări pe baza datelor INS

În medie, inflația a înregistrat în primele 10 luni un nivel moderat, de 2,74%, creșteri peste medie remarcându-se la prețurile alimentare (5,06%) și la tarifele pentru servicii (3,18%), în timp ce prețurile mărfurilor nealimentare s-au majorat doar cu 1,03%.

Schimbările comerciale internaționale au înregistrat o restrângere puternică în condițiile pandemiei de corona virus care a afectat economia mondială, în ansamblul său.

Potrivit celor mai recente date publicate de INS, în primele 9 luni ale anului 2020, exporturile României au însumat valoarea de 44,8 mld. euro, înregistrând o scădere cu 13,6% față de aceeași perioadă a anului anterior. Structura exporturilor a fost dominată în proporție de 47,5% de livrările de bunuri din categoria mașinilor și echipamentelor pentru transport, însă valoarea lor s-a diminuat cu 13,5% față de primele 9 luni ale anului 2019. De asemenea, ponderi importante au înregistrat și exporturile de alte produse manufacturate (30,8%), în această grupă fiind cuprinse mărfuri manufacturate, clasificate în principal după materia primă (fier, oțel, cauciuc, metal, articole din lemn etc.) și articole manufacturate diverse (mobilă, îmbrăcăminte și accesorii, încălțăminte etc).

Importurile de bunuri au înregistrat în primele 9 luni ale anului 2020 o valoare de 57,9 mld. euro diminuându-se cu 9,5%, o dinamică net inferioară comparativ cu cea a exporturilor. Evoluția achizițiilor internaționale arată faptul că deși a avut loc o relaxare a măsurilor de izolare, cererea de bunuri a rămas încă scăzută. Structura importurilor de bunuri a fost dominată, ca și în cazul

exporturilor, de grupele de produse: mașini și echipamente pentru transport (36,6%) și alte produse manufacturate (30,2%).

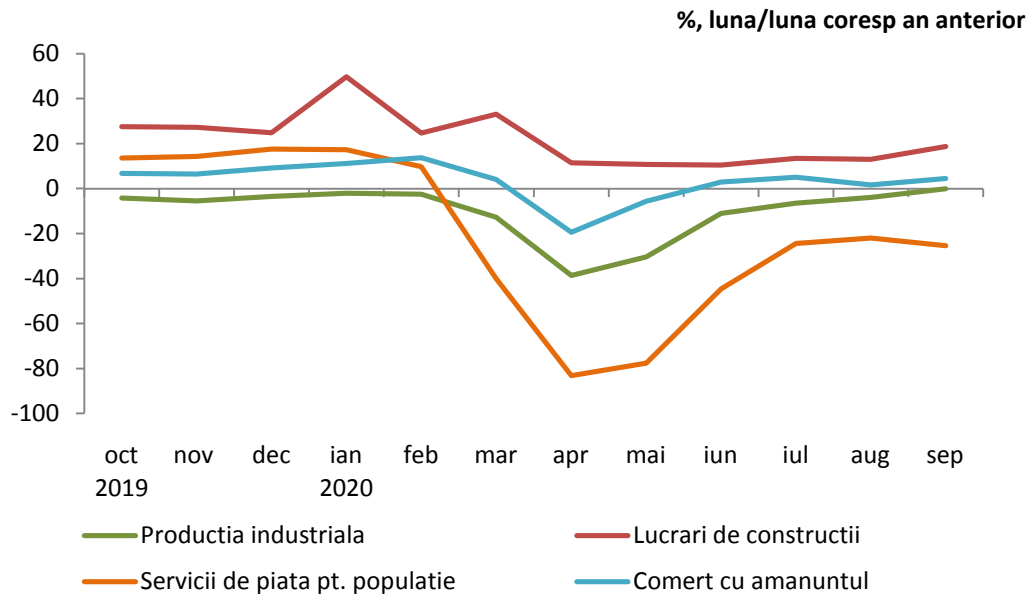
Balanța comercială a României s-a închis, în primele 9 luni ale anului 2020, cu un deficit FOB-CIF în valoare de 13,1 mld. euro, mai mare cu aproape 1 mld. Euro decât cel înregistrat în aceeași perioadă din 2019. Sectorul de mașini și echipamente pentru transport a acoperit doar 0,8% din deficitul consemnat pe total, cu un excedent de numai 101,4 mil. euro. Soldul negativ al schimburilor comerciale internaționale înregistrat pe zona de petrochimie (produse farmaceutice, îngrășăminte, materiale plastice etc.) a fost de 6,4 mld. euro și a reprezentat 49,3% din pierderea înregistrată pe total.

Trimestrul III a fost caracterizat de o revenire consistentă a schimburilor comerciale după declinul sever din trimestrul II. Exporturile românești au înregistrat o creștere de 40,7% față de trimestrul anterior, ajungând astfel să reprezinte 95,7% din valoarea exporturilor din trimestrul II 2019. În luna septembrie, este de remarcat diminuarea de numai 0,5 puncte procentuale față de exporturile lunii septembrie 2019. O situație similară s-a înregistrat și în cazul importurilor, scăderea față de trimestrul III 2019 fiind în acest caz de 3,2%. În luna septembrie dinamica anuală a importurilor a trecut în teritoriu pozitiv, înregistrând o creștere de 4,4% față de luna corespunzătoare din 2019.

Revenirea cererii externe a determinat o recuperare importantă și la nivelul producției industriale. În medie, volumul producției industriale s-a redus în primele trei trimestre cu 12,1% în termeni anuali, cele mai vulnerabile ramuri, în contextul pandemiei, continuând să rămână fabricarea articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte, dar și industria bunurilor de capital (fabricarea autovehiculelor, mașini și utilaje și fabricarea echipamentelor electrice). Corelat cu evoluția exporturilor de bunuri, volumul producției a ajuns în luna septembrie la același nivel cu cel din septembrie 2019, cele mai importante recuperări de ritm înregistrându-se în cazul fabricării autovehiculelor rutiere (+9,1%), datorită revenirii cererii la nivelul principalilor parteneri externi, și a industriei textile (+6,5%). Totodată, trebuie remarcată evoluția industriei chimice și cea a produselor farmaceutice care, în contextul crizei sanitare, și-au menținut trendul ascendent.

Performanța sectorului de construcții este remarcabilă, observându-se un avans al volumului lucrărilor de construcții de 17,6% în primele nouă luni. Pe obiecte de construcții s-au înregistrat evoluții pozitive la toate componentele în primele trei trimestre, cea mai ridicată regăsindu-se în cazul construcțiilor inginerești (+19,5%), ramură susținută în mare parte de investițiile publice, în timp ce pe elemente de structură creșterile au fost de 56,5% în cazul reparațiilor capitale cât și 39,8% în cazul lucrărilor de întreținere și reparații curente.

Figura 2. Dinamici lunare ale principalilor indicatori sectoriali

Sursa: CNSP; prelucrări pe baza datelor INS

Cifra de afaceri din serviciile pentru întreprinderi a avansat în medie în primele nouă luni în termeni nominali cu 2,9%, cel de al treilea trimestru fiind caracterizat de o recuperare a contracției manifestată în perioada stării de urgență (+13,3% față de trimestrul anterior). Sectorul serviciilor informatice și în tehnologia informațiilor, servicii cu valoare adăugată ridicată, a contribuit semnificativ la atenuarea declinului economic, înregistrând o creștere de 24% în primele 9 luni. Pe lângă acestea, și alte servicii suport pentru activitatea întreprinderilor au reușit să continue trendul ascendent în aceste condiții dificile impuse de pandemie și de reducere a activității economice, cum ar fi activitățile profesionale și științifice, de poștă și curierat și activitățile de curățenie. Sectorul de transporturi rămâne însă în continuare afectat, în special pe componenta transporturilor aeriene, activitatea acestora din urmă reducându-se cu aproape 70% în primele 9 luni.

Cele mai afectate activități economice de apariția pandemiei continuă să rămână hotelurile și restaurantele, alături de alte serviciile pentru populație. În primele trei trimestre volumul cifrei de afaceri pentru serviciile de piață prestate populației s-au redus cu 32,9%, în special ca urmare de scăderii activității agenților de turism cu 49,1%, în timp ce hotelurile și restaurantele și-au diminuat activitatea cu 30%.

Comerțul cu amănuntul este activitatea economică pentru care revenirea este cea mai evidentă. Cele mai recente date disponibile au arătat revenirea în teritoriu pozitiv atât a dinamicii

vânzărilor de produse alimentare prin magazine (+5,8% în primele 9 luni) cât și a vânzările de produse nealimentare (+3,9%). Trebuie remarcată însă schimbarea de comportament în rândul consumatorilor, cât și a agenților economici, care s-au reorientat rapid spre vânzările pe segmentul on-line (+41,4% în primele 9 luni), compensând astfel necesarul bunurilor nealimentare obținute tradițional prin magazine.

2. Contextul internațional

Primele semne de redresare apărute începând cu luna mai, odată ce activitatea economică a fost reluată și restricțiile au fost relaxate atât la nivel European cât și mondial, precum și experiența dobândită de state în gestionarea pandemiei, reprezintă un semnal favorabil care a susținut ajustarea în sus a prognozelor de toamnă ale principalelor organizații internaționale cu privire la evoluția economiei europene cât și a celei globale.

Astfel, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) a estimat în luna septembrie 2020 o contracție a zonei Euro de 7,9% (față de scăderi așteptate de -9,1% și -10,5% în cele două scenarii din luna iunie, respectiv fără și cu al doilea val al pandemiei). În cazul statelor europene față de estimările din luna iunie ale OCDE în scenariul cu un singur val al pandemiei, estimările privind contracția economică în 2020 sunt îmbunătățite, cea mai pronunțată ajustare întâlnindu-se în cazul economiei Franței (aproape 2 p.p.). Pentru economia Germaniei se constată o ajustare în sus de 1,2 p.p., la fel ca și în cazul economiei zonei Euro (pentru care se estimează o contracție a PIB de 7,9%). Totodată, pentru economia SUA revizuirea estimărilor OCDE de circa 3,5 p.p. conduce la o scădere a PIB de 3,8% în acest an.

Odată ce amenințarea extinderii pandemiei s-a retrâns mai repede față de anticipațiile de la începutul anului, îmbunătățirea gradului de încredere va susține creșterea semnificativă a activității în 2021, estimată la 5,1% în zona Euro. Totuși persistența sau reapariția crizei sanitare și adoptarea unor măsuri de izolare pot diminua, cu 2-3 puncte procentuale, creșterea globală din 2021, conducând la o perioadă prelungită de investiții reduse.

Privitor la estimările recente ale Fondului Monetar Internațional (FMI) din octombrie 2020, se așteaptă o contracție a economiei globale de 4,4% în 2020 față de estimarea de -4,9% din prognoza de vară, cu o scădere mai pronunțată a economiilor avansate (-5,8%), iar pentru economia zonei Euro contracția economică se estimează la 8,3%, cu o ajustare de 2 puncte procentuale față de prognoza de vară. Cu excepția Spaniei (-12,8%), pentru principalele economii europene estimările privind contracția economică din acest an au fost îmbunătățite astfel: Germania -

6,0%, Franța -9,8%, Italia -10,6%. Estimările FMI pentru România indică o contracție de 4,8% în 2020 urmată de o creștere economică de 4,6% în anul următor.

În prognoza de toamnă (noiembrie 2020), Comisia Europeană estimează o scădere a economiei europene în 2020 cu 7,4% (față de estimarea de -8,3% în prognoza de vară) și a celei din zona Euro cu 7,8%. În anul 2021 economia europeană se așteaptă să își revină înregistrând o creștere de 4,1%, respectiv 4,2% în zona Euro, cu diferențe mari între evoluțiile economice din statele membre.

Pentru economia românească CE estimează o contracție de 5,2% în acest an (cu o ajustare de 0,8 p.p. față de prognoza de vară), urmată de o creștere de 3,3% în anul 2021. În structură, se așteaptă o redresare treptată a consumului privat, în concordanță cu relaxările măsurilor de distanțare fizică la orizontul anului 2021 precum și a investițiilor. Contribuția exportului net la creștere de-a lungul orizontului de prognoză se estimează că va rămâne negativă.

3.Perspective 2020 - 2021

Comparativ cu situația existentă la momentul elaborării prognozei de vară în august 2020, au fost modificate unele ipoteze:

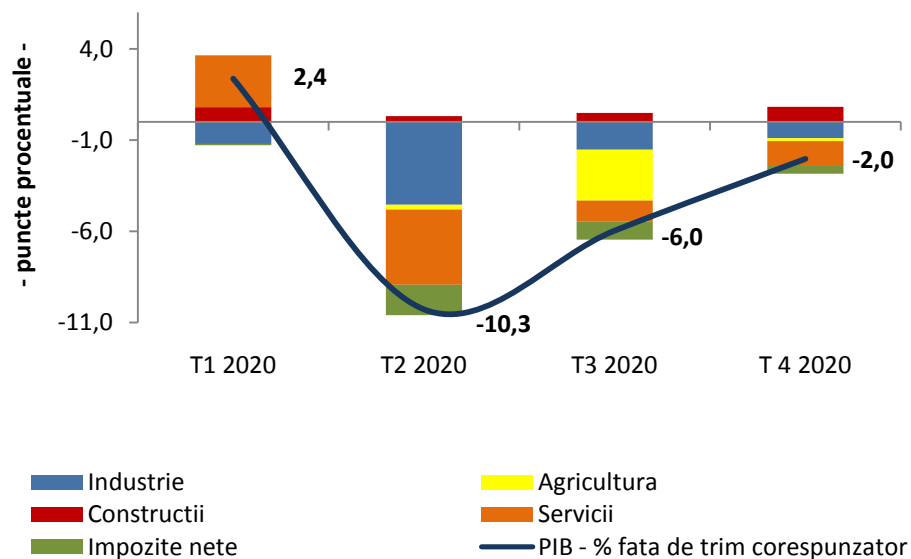
- Continuarea stării de alertă în trimestrul IV (până la disponibilitatea vaccinului pe scară largă) pentru asigurarea protecției sănătății populației, cu un impact direct în plan economic asupra serviciilor prestate populației și consumului privat;
- Revenirea mai lentă a valorii adăugate brute din industrie, în corelație cu cererea externă și în concordanță cu rezultatele din agricultură (industria casnică, autoconsum);
- Reducerea accentuată a producției agricole, în special în sectorul vegetal, cu o recuperare parțială în anul 2021, scenariul prezentat fiind unul prudent ;
- Performanțe mai ridicate în construcții, cu o influență pozitivă asupra investițiilor.

Scenariul actual s-a bazat pe o accentuare a crizei sanitare în ultimul trimestru al anului și o intensificare a măsurilor restrictive în domeniile care presupun o interacțiune umană ridicată (închiderea restaurantelor și magazinelor după o anumită oră, limitarea circulației pe timpul nopții, activitatea în regim de telemuncă acolo unde este posibil, etc.) și chiar carantinarea la nivel local.

În aceste condiții, s-a estimat că cele mai afectate activități rămân, în continuare, cele din sectorul serviciilor populației, cum ar fi hotelurile și restaurantele, jocurile de noroc, sau

transporturile aeriene. Este de așteptat ca evoluții pozitive să continue în activitatea de construcții, serviciile IT, precum și în domeniul sănătății, acesta din urmă ca urmare a măsurilor luate constant de guvern pentru a face față cât mai eficient crizei sanitare. De asemenea, industria care a dat semne de revenire peste așteptări începând cu trimestrul III, va continua procesul de recuperare, ceea ce va face ca reducerea activității comparativ cu trimestrul IV din 2019 să fie mai atenuată. Agricultură, deși afectată de secetă în acest an, va avea un impact negativ redus în trimestrul IV, ponderea acesteia în PIB fiind una modestă (în jur de 2%). Totodată, în sens pozitiv, măsurile adoptate de Guvern în vederea sprijinirii firmelor și angajaților afectați vor continua să aibă un efect de atenuare a impactului negativ, atât asupra numărului de salariați cât și asupra câștigului mediu brut pe economie. Sprijinul guvernamental se regăsește și în influența pozitivă a consumului guvernamental asupra PIB-ului, precum și în atenuarea costurilor companiilor din activitățile industriale și din servicii, limitând declinul ofertei cu cel puțin 1 punct procentual la nivel anual.

Figura 3. Evoluția PIB și contribuția ramurilor la creșterea economică pe trimestre 2020

Sursa: INS și CNSP

Toate acestea influențe au condus la o estimare a creșterii economice pentru trimestrul IV în jur de -2% comparativ cu aceeași perioadă din anul anterior. Ca o consecință a acestor evoluții, produsul intern brut este estimat să se reducă, în termeni reali, pe ansamblul anului 2020, cu 4,2% față de anul 2019.

Tabelul 1. Revizuirea evoluției PIB

	2020		2021	
	Proгноza de vară (%)	Proгноza de toamnă (%)	Proгноza de vară (%)	Proгноza de toamnă (%)
PRODUSUL INTERN BRUT	-3,8	-4,2	4,9	4,5
Cheltuielile cu consumul privat	-2,2	-3,7	5,8	4,6
Cheltuielile cu consumul guvernamental	4,3	4,3	2,9	2,9
Formarea brută de capital fix	-3,5	2,8	7,4	7,0
Export de bunuri și servicii	-10,3	-10,7	9,7	8,0
Import de bunuri și servicii	-7,7	-6,0	11,3	10,0
VAB Industrie	-8,6	-9,1	7,8	6,1
VAB Construcții	5,8	9,5	4,8	6,2
VAB Servicii - Total	-2,7	-2,0	4,0	3,5
- VAB comerț, transport și depozitare, hoteluri și restaurante	-4,0	-3,9	5,7	4,6
- VAB activități de spectacole, culturale și recreative, reparații produse de uz casnic și alte servicii	-17,3	-28,0	22,5	24,5

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Principalul susținător al activității economice din acest an, și în particular în trimestrul IV, este sectorul construcțiilor, majorarea valorii adăugate brute fiind estimată la 9,5%, cu o contribuție la creșterea reală de 0,5 puncte procentuale. Pe lângă acestea, sunt estimate creșteri anuale și în sectorul IT (9,2%) și administrație publică (1,7%), contribuțiile lor la dinamica reală a PIB-ului însumând 0,7 puncte procentuale.

În contrast cu aceste evoluții favorabile sunt reducerile volumului de activitate din agricultură, industrie și unele categorii de servicii. Agricultură reprezintă unul dintre sectoarele cele mai afectate, estimarea pentru anul 2020 prevăzând o scădere cu 21,2% a valorii adăugate brute, iar contribuția sa la creșterea reală a PIB fiind de -0,9 puncte procentuale. Valoarea adăugată brută din industrie este estimată să se diminueze cu 9,1%, contribuind negativ cu 2 puncte procentuale la creșterea reală a PIB, menționând faptul că influența industriei a provenit din declinul din trimestrul al doilea, urmând apoi o revenire în ritm trimestrial în a doua jumătate a anului. În cadrul sectorului terțiar, pe lângă cele menționate cu evoluții pozitive, sunt de așteptat reduceri semnificative în cadrul „serviciilor de spectacole, culturale și recreative”, valoarea adăugată brută fiind estimată să se reducă cu 28%.

Pe latura cererii, pentru formarea brută de capital fix se estimează o creștere cu 2,8%, corecție pozitivă față de prognoza anterioară, datorată rezultatelor favorabile din primul semestru

când aceasta s-a menținut la valori pozitive în termeni anuali, dar și continuării creșterii investițiilor în semestrul II prin efortul conjugat de absorbție a fondurilor europene cât și de susținere a investițiilor din fonduri publice. Această evoluție se așteaptă să se concretizeze într-o contribuție de 0,7 puncte procentuale la creșterea reală a PIB. De asemenea, consumul guvernamental va avea impact pozitiv, cu o creștere de 4,3%, ca urmare a măsurilor adoptate de guvern pentru controlul și neutralizarea efectelor pandemiei. În ceea ce privește consumul privat, se estimează că se va diminua cu 3,7%, ceea ce reprezintă o contribuție negativă de 2,4 puncte procentuale la creșterea reală a PIB. Contribuția exportului net de bunuri și servicii la creșterea PIB rămâne negativă pe toată perioada de prognoză, deficitul balanței comerciale continuând să rămână principala cauză a deteriorării balanței externe.

Pentru anul 2021, obiectivul la nivel macroeconomic este acela de a recupera scăderea economică din anul 2020, creându-se premisele unei creșterii economice sustenabile. Prognoza pentru 2021 prevede un spor al produsului intern brut de 4,5%.

Estimările privind evoluțiile viitoare țin foarte mult de evoluția crizei sanitare. În prezent, pentru anul 2021 se preconizează o revenire pe creștere a economiei începând cu trimestrul II. Pe ansamblul anului se prevede că economia își va reveni, iar în acele domenii în care s-au înregistrat contracții semnificative în 2020, se vor recupera în mare parte scăderile (industrie, unele categorii de servicii, export și import).

Astfel, pentru 2021 se preconizează că toate activitățile vor contribui pozitiv la avansul economiei (+4,5%). Construcțiile își vor continua evoluțiile favorabile din ultimii ani. În ceea ce privește industria și serviciile puternic afectate de criza sanitară în 2020, aceste activități vor reprezenta principalii susținători ai creșterii în 2021.

Investițiile vor juca un rol important în susținerea creșterii economice cu o majorare în jur de 7% și o contribuție de 1,9 puncte procentuale, un rol important în susținerea acestora avându-l și sprijinul financiar din partea UE.

Scenariul actual se bazează pe o absorbție prudentă a fondurilor UE în primul an pe cele două axe, cadrul financiar aferent perioadei de programare 2014-2020 și Fondul de Redresare și Reziliență, în concordanță cu tendința anilor precedenți, fiind de așteptat o revizuire pozitivă a prognozei în funcție de gradul de implementare a noilor proiecte de investiții.